

מסורת הש"ס

א) [פסחים 15. תמורה כב.], ב) [ז'ל דמנא], ג) [בכורות נב. ע"ז יג. [שקלים פ"ח ה"ד], ד) [פסחים כ.], ה) [רש"א, ו) [גיר' ירושל' ומועד], ז) [עין משנה שמשניות ומיי"ט שם], ח) [י"ט ל"ג גדולים, ט) [גיר' ירושל' ערשלא מליפסור], י) [נעיל סא. שבועות יג. מנחות 35.], כ) [בכיות יד.], ל) [נ"י תוס'] שבת נד: ד"ה הוה, נ) [נ"י תוס' ע"ז יג. ד"ה אוו ומוס' ערין כט. ד"ה שקול ומוס' בכורות נג. ד"ה וזין].

תורה אור השלם

1. בי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו: ויקרא טו א שתי ידיו על ראש השעיר ההי ויחורקה עֲלֵיו אֵת בַּל עֲוֹנוֹתַי בני ישראל וְאֵת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְפָנֶי אֱלֹהֵי וְהָיָה שְׁעֵיר אֲתָם עֶל אֲשֶׁר הִשְׁעִיר וְשָׁלַח בְּיַד אִישׁ עֹמֵי הַמִּדְבָּרָה: ויקרא טו כא

הגהות הב"ח

א) [בתנ"י וכן היה אומר אלף השם (חטאו עוו פשעו) תל"מ וי"ב ס"א עוו פשעוו חטאו וע"ל סוף דף י"ה ובדף מ"א ע"ב וע' עוד בדף ל"ו ע"ב: (ג) שם אלף בשם כפר נא (למטאס) ולעוות ולפשעש שטטאו ושעוו ופשעשו ח"מ"מ וי"ב ס"א לעוות ולפשעשנ'ס ורחשטאוו: (א) שם מעשה והוליוו ערשלא מצטורי ושרשלא היה: (ד) רש"י ד"ה ואם נתעברה כו' אלף סק"ד. י"ב תל"פ דבמה" כ"ה סוף דף י' מוארל דבני צבור חשבנין שנתו מיוס שטאו להרלאה היט מן יוס השמיני ואלין א"כ כשגויע והי"כ אינו רק שנה מ"מ שאז צבור דלוי ראוז לחכול כלל רק להרלאה לכסאות סם ע"כ לא חשבנין לה מעשה שטול אלף כסמם בהמה אש"פ שהוקדש חמ"כ מ"מ חשבנין שנתו מיד מעשה שטול וק"ל:

הגהות הגר"א

[א] בבשנה תטהרו וכן אומרים ברוך כו' ז"ל וכן והכניסו וכו' עד פיוסם ל"ג (ועמ"ש רבינו חל"ח ס"י מרכ"א ס"ק ט'):

תוס' ישנים

שנה בלא רגלים יהיו משכחת לה בשלמא לרבי משכחת לה כגון דלחקדשה בתר אה המלות דכי מטי שילהי אדר בתראה שעתא מלא, פ"י שנת לא חמה, רגלים לא מלו. ותימה דבתר אה מלות היינו כ"ב ניסין ושנת לבנה שהיא שני"ד לא מלאו עד כ"ב לאדר בתראה מנה (משס) [שמורה] בחדר ותעמוד בנאס יסון והוה ליה ללמוד דכי מטי ריש ניסין. ופי' ר"ש בשלמא לרבי משכחת לה דכיון דלית ליה ללמוד מעתברא שה מעתברה [נ]ן משכחת לה שפיר בלא רגלים דדוקא בערי חומה בעינין שנת חמה דכתיב תמיתה ולא בקדשים והתם לא בעינין אלף שנת לבנה שני"ד ולא חתם העיבור, והילכך נקט שילהי אדר בתראה. והשתא קשה דהכא משמע דלרבי בעינין אף בקדשים שנת חמה ככתי ערי חומה, ודוחק לדמות דה"ק הא לא קיאו כו' וגמרינן מיהי ושעתא דראש השנה לא גמרא מיהי. אלף נראה לרבינו דבתר אה המלות דהתם לאו דוקא שיכלה יוס טוב של פסח לגמרי אלף באלמעיטו אחר שהתחיל, וכיון שבתחלת הרגל לא הוקדש אותו רגל אינו מן המנין בדקאמר התם לעיל שהומם בתוך הרגל וחללו על אחר ועבר עליו כל הרגל, מהו דתעמל כיון שמכח קנא קאמז דמי קמ"ל, ולהכי נקט שילהי אדר בתראה כו'. ויש ספרים דגרסי התם כגון דלחקדשה (בתר) [בתוך] אה המלות כלומר ביום שני וכו' כפי רבינו. מ"כ. ע"כ תעמוד קודם

שני שעירי פרק שישי יומא

ואם נתעברה נתעברה למזכר. ולא תחלט עד שגגיע בלזמו יוס בלזמו חדש שמכרה לו ולרבי משכחת לה כגון שהקדישו ביום שמיני ללדמו בערב יוס הכפורים בשנה פשוטה וכי מטי יוס הכפורים הבא אכתי לא מלו ליה סק"ה ימים אלף סק"ד (ו): **פר מאי איכא**

למימר. שהוא בן שלש: **רואין אוסא**.

בכל מקום שהיא כאילו עומדת בצית הקצרות שאין הכהן יכול ליקרב אליה אבל לא מחטאות הממות היא אלף שאינה קריצה הלכך רועה עד שיפול זה מוס ומימכר: **משום תקלה**. לקמן מפרש מאי תקלה: **דסין**. דחיישינן לתקלה: **אין מקדישין**.

שז דבר שסמם הקדש לנדק הצית ואין להן תקנה: ואין מחרימין. קסבר סמם חרמין לנדק הצית ופלוגתא היא במסכת ערכין (דף כח:): **כל רועות**. כל הי דלאמור רבנן ירעו עד שיסתלבו ניוסח שמה יקריבם: **והנך דלאו בני הקרצה נינהו**. שאר רועות אינן עומדות ליקרב הני עלמן אלף דמיהן: **לא טריד צבו**. אינו מהסגר בהקרבנן ומסיח דעמיה מהקרצה דידהו: **סך דצם הקרצה היא**. ליוה"כ הבא טריד צבו לצו על הקרבנו ודילמא מקריב לה מקמי יוה"כ:

סנאי היא. איכא דחייס ואיכא דלא חייס: **יקרב בשני**. צפסח שני ימכר לגמלא ושהיה בדרך רחוקה: **הא רבי דלאמר** מפסח לפסח אפשר לו שלא עברה שנתו ואע"פ שהופרש לאחר שמונה ללדמו דלאו מחוסר זמן לא קדיש: **וכן המעות**. שהפרישו לפסח אל יקרבו לשנה הצאה ואיכא למאן דלאמר יקרבו: **בתנ"י נא לו אלף שציר**. השתא הדר תנא למילתיה לאורויי בסדר העבודה וקאמר דלאחר שגמר כהן גדול מתן דמים של פר ושעיר כדסליק פירקין דהזילאו לו צא לו הכהן אלף שעיר המשתלח במקום שהעמידו שם כנגד צית שילוחו כדאמרן בפ' טרף בקלפי (לעיל מ' א:): **אלף שעשו כהנים קצע**. שהרגילו לעשות את הכהנים קצע להיות מוליכים אותו ולא היו צית דין של כהנים מניחין את ישראל להלויכו: **ערסלא**. שם האיש: **וכנש**. כמין מעלה עשו לו שהוא גבוה ויוצא דרך אותו הכנש חוץ לעזרה וחוץ לעיר כדי שלא יוכלו להכליילי ליע במשולח לפי שהיו רגילין לתלוש בשערו ואומרים לו טול מהר ואל ואל תשהה עונותינו אכלנו עוד: גמ'

שני שעירי פרק שישי יומא

סו.

אין מקדישין. משום דחיישינן לתקלה והכי נמי אמרינן בצבורות צפרק מעשר בהמה (דף נג.) דלאחר חורבן צטלו מעשר בהמה משום תקלה ותימה דבפ' צמה בהמה (שבת דף נד:) ר' אלעזר בן עזריה הוה מעשר מעדריה תריסר אלפי עגלי צכל שתא ושתא ואיך יתכן זה להיות והא רבי יוחנן

בן זכאי מי לאחר חורבן קנא מדתנן משחרב צית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי והוא היה נשיא ואחריו רבן גמליאל ולכל הפחות היה שנים נשיא עד שנתמנה רבי אלעזר בן עזריה כדמשמע צפרק תפלת השחר (בככות דף קז:): דקאמר אשמדק לעריה וכו' ואם כן היה רבי אלעזר בן עזריה לכל היותר בשעת חורבן בן ט"ו שהרי בן י"ח היה כשנתמנה נשיא וזה היה שלש שנים אחר חורבן לכל הפחות כדפרישית וקטן הוה דימי הצית רק שנמים לפני החורבן וקטן לאו בר אפרושי מעשר הוא ובצביל אותם שנים שהגדיל לפני החורבן שאו היה מפרש לא הוה ליה למימר כל שעתא ושתא ויש לומר אפוטורפוס שלו היה מפרש אי נמי לא צטלו מעשר בהמה לאלתר צתר חורבן אי נמי י"מ הוה מעשר למנך ולא נהירא דלא הוה ליה למימר צהאי ליטנא ט:

ואין מחרימין. פירש רש"י כמאן דלאמר סמם חרמים לנדק הצית ור"י מפרש דלתיא אפי' כמאן דלאמר לכהנים ואע"ג דשרו ולא שייך צהן תקלה הני מילי צתר דמטו ליד כהן אלף קודם לכן לא כדאמר צפ' כל פסולי המוקדשין (בכורות דף לב.) חרמים כל זמן שהם ציד צעלים הרי הן כהקדש לכל דצרייהם ומועלין בהם ואם תאמר אי הכי מאי איריא בזמן הזה אפילו בזמן הצית נמי ויש לומר בזמן הצית דשכיחי קדשים היו צקילין וזהיירין צמילי קדושה אלף השתא דלא שכיחי לא זהירי אי נמי בזמן הצית שכיחי כהנים ולא היו לריכין הצעלים להשהותו צידם ונותנין אותו לאלתר לכהן:

פירות כסות ובל"ם ירקבו. מיימה דנערינן פרק המקדש (דף כט.) אמרינן ההוא גברא דאחרמיניהו לנכסיה צפומצדיתא אתא לקמיה דרבי יהודה אמר ליה זיל שקול ד' זוזי וצדי צנהרל ואמאי לא קאמר ליה דתניא הכא פירות כסות וכלים ירקבו וכו' ויש לומר התם מייירי צמקרקעי ואותם אין להם תקנה אלף צחילול דאי אמרינן נייתנה צורה ולא תיעצד ולא תורע שדות צורות איכא טונא וליכא היכירא ואמי צה לדי בתנאל וא"ת והא על כרחך מטלטלי נמי הוו מדפריץ התם והא עוצדא דפומצדיתא קרקע נמי הוה מכלל דמטלטלי נמי

הוה מיהו לא עשו תקנה צחילול אלף מקרקעי אלף מטלטלי עוצד להו כדמפרש הכא וכ"ש דניחא טפי דמקשה הש"ס צפשיטות צמקרקעי

נמי הוו ומנא ליה דילמא רק צמטלטלי אלף על כרחך מקרקעי נמי הוו מדעצד תקנה צחילול י:

ותקלה עצמה תנאי היא. הכא לא מיייתי תנאי דפליגי צפס"ק דפסחים (דף כ:): צתקלה והתם לא מיייתי הני תנאי דהכא משום דמיייתי דמי לדמי: **אמר רבי ירמיה דא ברבי יהודה**. מכאן אני מתרץ מאי דפליגי ר' יהודה ור' שמעון צפ"ק דשבועות (דף יג:): דרבי יהודה סבר הכנים מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עצירות ולר"ש לית להו כפרה כלל בשעיר המשתלח וקאמר התם מ"ט דר' שמעון והוקשה לי אמאי לא קאמר טעמא דר"ש מדכתיב צפר שני וידויין ודם פר כדאמר צתר הכי צלמא לר' שמעון היינו דבעינן שני וידויין ודם פר וזימא דהיינו טעמא דבעינן שני וידויין ולא כדמסיק התם לרבי יהודה כדחנא דבי רבי ישמעאל אחד לו ואחד לציטו מוטצ שצא זכאי ויכפר על החייצ וכו' ומכאן יס לי לתרץ דעל כרחך ר' שמעון נמי אית ליה דתנא דבי רבי ישמעאל דהא רבי ירמיה מוקי למתניתין כו' שמעון ואפילו הכי תנן צוידוי ראשון דפר אני וציטי צפרק אמר להם הממונה (לעיל דף לה:): וצוידוי שני צפרק טרף בקלפי (לעיל דף מא:): תנן וצני אהרן וכו' ומפרש טעמא בגמרא (דף מג:): משום דרבי ישמעאל:

אמר

חטאת [כא, ב] מוקי התם אליביה וסקיל וטרי טונא. אמ הקד"ש [ו]העירך בו' (בהמה תעקר) והחריב בהמה תעקר. הקשה ה"ר יעקב מדאמרנן בעריכין ריש פרק המקדש שדכו [כט, א] ההוא גברא דאחרמיניהו לניכסיה אתא לקמיה דרבי יהודה אמר ליה שקול ד' זוזי וצדי צנהרל. ותירך ר"מ דהתם מייירי צמקרקעי ולכן יס להם פדיון. והכי מוכח כל הסוגיא דהתם [ד]צמקרקעי מייירי. **א"א** צ"מ בתקלה פ"ציי. שמה שחטטו בשאר ימות השנה ואפילו למאן דלאמר פסח בשאר ימות השנה לא בני עקריה דקמתא לאו לשמו קאי הא ודאי כיון שראוי לשנה הצאה בעי עקריה. והכי אמרינן תמזרי בשטח [פסחים סד, ב] ש"מ צשאר ימות השנה בעי עקריה (דל"ק) [ורדין] כגון שהיו צעלים טמאי ממס שידמוין לפסח שני.

עין משפט

גר מצוה

בא א מיי פ"ב מהל' שמיטה ויוכל ה"ל י:

בר ב מיי פ"ד מהל' פסולי מוקדשין הלכה ז:

בה ג ד ה מיי פ"ח מהל' ערין ה"ל ח סמג עשין קלנ:

בו ו מיי פ"ד מהלכות

עבודת יוה"כ ה"ל ב:

בז ז מיי שם פ"ב ה"ל ז:

בח ח ט מיי שם פ"ב הלכה ז:

כב י מיי פ"ד מהל' שקלים הלכה ח:

מוסף רש"י

נתעברה למזכר. דמתיב המיתה (עזריבן לא). דאמר ריש לקיש. צמק' תמורה צפרק ולך חטאת (כב.) והתם מתיב לה ממתינין דהתם דקמי ושעברה שמה כו' ומתקין לה דכי קמי שעברה שמה ואכדה חו' אכדה חטאת צטלמא מוס (פסחים יצ.) כאילו היא עומדת בבית הקברות. כל מקום שהיא רואין בליו היא ציית חטאות שאין כהן נכנס שם לשמותה ורועה עד שסתמא ומימכר ויפלו דמיה נדצה לשופות שכתוב עליהן נדצה ומקייים בה את המצות. זה מדבריו של יהודיע הכהן צמק' תמורה (כב:) שלל מותר חטאת ואשם לקין חממת חוץ מחטאות ממות שכן הלכה למשה מסקי (פסחים יצ.) ואין מחרימין. דמס' הו סוף קדש כהקדש. דמתיב כל חרם קדש קדשים וגו' (בכורות נג.) קסבר סמם חרמים לנדק הצית דפלוגתא היא בעריכין (כח:): וכיון דלשעתא ליכא צית המקדש אמי צבו לדי תקלה דמתהני המקדש ומעילא (ע"ז יא.). תיעקר. דלא למי צה לדי תקלה (בבבבבות נא.). נועל דלת לצניח. ואין לה סמ תאכל ותמות (ע"ז יג:): והיא מתה מאליה. דרעב (בבבבות שם.) ותקלה עי. צימא. אי חיישין לה (פסחים ב:).

רבינו חננאל

ואקשינן טוב הוא כל קדש] [חטאת] דיעברה וימניו רבא לא תני ר' יהודה כולן ימותו אלא משום דחייש לתקלה. דכתיב אין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין בזמן הזה. ואם הקדיש או העריך או חחרים [בהמה] תיעקר. נועל דלת בפניה ומתה מאליה. כסות וכלים ירקבו. מעות וכלי מתכות ויולים לים המלח. ותקלה עצמה תנאי היא וכו', ודברין פשוטין הן כו'. בא לו אצל שעיר כו'. ואילו בני אהרן לא קתיב בידיו דשעיר המשתלח. ואכילנא אטו כהנים נפקי מכלל ישראל, כיון דמתוודה חטאו עמך בית ישראל, כהנים בכלל עמך בית ישראל הן. מסור למי שהוא מוליכו כו'. ת"ר והתוודה עליו את כל עונות בני ישראל ושלח ביד איש עתי אלהכשיר

תוס' ישנים

על ידי שהיו מרוצה להכי נקט צה האי ליטנא ששכחא ציית הקביות ארן יוכלין להוציא משם אלף מעות (ורועה.) ומתני' דתמורה דפרק ולך